

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.486/2009/ 3. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Hegedűs Péter ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** alatti lakos felperesnek - dr. Czomba András ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2009. június 9. napján kelt 18.P.22.721/2008/16. számú ítélete ellen az alperes részéről 17. és 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése alapján lefolytatott fellebbezési eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 150.000.- (egyszázötvenezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes 2006. március 24. és 2008. augusztus 11. napja közötti időtartamban összesen 5.225.500.- Ft kölcsönt nyújtott az alperesnek. Minden kölcsönügyletről külön elismervény készült, amelyben az alperes által visszafizetendő összeg az általa átvett tőke 15 %-os mértékű ügyleti kamattal megnövelt összegeként került feltüntetésre. Az egyes összegek átadásakor a lejárat időpontját ugyancsak külön-külön meghatározták a felek, és rögzítették azt is, hogy a kölcsön késedelmes visszafizetése esetén az alperes 30 %-os mértékű kamat megfizetésére köteles. Utolsó alkalommal a felperes 2008. augusztus 11. napján adott kölcsönt az

alperesnek, amelyben meghatározott visszafizetési határidő 2008. szeptember 11-e volt. Valamennyi, ezt megelőzően létrejött szerződés esetén teljesítési határidőként 2008. szeptember 11-ét megelőző időpont került megjelölésre.

A felperes módosított keresetében 5.225.500.- Ft és ezen összeg 2008. szeptember 12. napjától a kifizetés napjáig járó évi 30 %-os mértékű kamata és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresete indokaként előadta, hogy az alperes az általa írt és aláírt elismervényekben feltüntetett kölcsönöket a lejáratkor és az azt követően küldött fizetési felszólításban megjelölt határidőn belül sem fizette vissza a részére.

Az alperes a felperes követelését 425.000.- Ft és ennek 2008. szeptember 12. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamata mértékéig elismerte, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy kb.10 évvel ezelőtt több ízben kért kölcsön a felperestől különböző összegeket, állította azonban, hogy a tőkét és azok kamatait folyamatosan törlesztette. Előadása szerint a visszafizetett összegeket a felperes minden alkalommal elszámolta és a még fennálló tartozásról új okiratot állított ki. Ennek megfelelően 2008. február 15. napján a törlesztések után fennmaradó tartozását 500.000.- Ft-ban határozták meg, ebből 2008. augusztus 11-én 75.000.- Ft-ot megfizetett, így az 425.000.- Ft-ra csökkent. Nem vitatta egyfelől azt, hogy a szerződésben jelölt, általa visszafizetendő összeg a tőkeösszeg 15 %-os ügyleti kamattal megnövelt összege volt, másfelől elismerte azt is, hogy késedelme esetére 30 %-os kamatot kötöttek ki. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy e kamat álláspontja szerint túlzott mértékű.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.225.500.- Ft-ot és ennek 2008. szeptember 12. napjától a kifizetés napjáig járó évi 30 %-os kamatát, továbbá 150.000.- Ft perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 13.200.- Ft elsőfokú eljárási illetéket azzal, hogy az ezt meghaladó illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság a csatolt okirati bizonyítékok alapján igazoltnak tekintette, hogy a peres felek között a felperes által jelölt időpontokban összesen 5.225.500.- Ft tőkére vonatkozó kölcsönszerződés jött létre, ezzel szemben az alperes sikerrel nem bizonyította, hogy a követelt összeggel nem tartozik, illetve azt túlnyomó részben visszafizette. Kifejtette, hogy az alperes ezzel összefüggő tényelődásai önellentmondásokat tartalmaztak, az általa más peres eljárás során tett nyilatkozataival ellentétben álltak. A kölcsönügyletek láncolatát vizsgálva rámutatott, hogy az elismervények kelte és az azokban foglaltösszegekre sem támasztják alá az alperes állítását a tekintetben, hogy ezek az okiratok csak a törlesztést követően még fennálló tartozásának megjelölésére szolgáltak, nem tudott megjelölni

Pf.II.20.486/2009/ 3. szám

ugyanis olyan számítást, amely érvelését megalapozottá tenné. A tanúvallomások pedig csupán azt igazolták, hogy a felperes más személyeknek is azonos feltételek mellett nyújtott kölcsönt, mint az alperesnek. Összességében az okirati bizonyítékokkal szemben az alperes nem tudott olyan bizonyítást felajánlani, ami alkalmas lett volna az ellenkérelmében foglaltak alátámasztására.

Álláspontja szerint a kikötött kamat mértéke nem tekinthető feltűnően aránytalannak, a szerződés a jó erkölcsöt nem sérti, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisnek nem minősíthető. Utalt arra, hogy a kamat mértéke annak mérséklését sem indokolja, ezért a módosított keresettel egyező tartalommal kötelezte az alperest a tőke és az utolsó kölcsön lejáratát követő naptól esedékes késedelmi kamat megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Fellebbezési érvelése szerint a per tárgyává tett szerződéseket nem külön-külön, hanem összességükben kell vizsgálni, tekintve, hogy ezek láncolatot alkotnak. Életszerűtlennek ítélte azt a felperesi előadást, miszerint a felperes annak ellenére nyújtott újabb kölcsönt, hogy részéről törlesztés nem történt. Állította, hogy a felperes a helyzetét kihasználta és ekként érte el, hogy az elismervényeket kiállítsa, amelyek nem az azokon feltüntetett időpontokban, hanem javarészt utólag és valótlan tartalommal kerültek megszövegezésre.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A fellebbezés alaptalan.

A fellebbezési tárgyaláson az alperes a per tárgyalásának felfüggesztését kérte arra hivatkozással, hogy a felperes ellen jogosulatlan pénzügyi tevékenység folytatása miatt feljelentést tett, az alapján a rendőrkapitányság a nyomozást elrendelte. Véleménye szerint a büntetőeljárás eredménye jelen per mikénti elbírálása szempontjából előkérdésnek minősül, ha ugyanis a büntető bíróság megállapítja, hogy a felperes az alperes és más - jelen perben nem álló - személyek részére történő pénzkölcsönzésekkel jogosulatlan pénzügyi tevékenységet folytatott, ez egyértelműen megalapozza a perbeli szerződések jóerkölcsbe ütközésének megállapítását.

A peradatokból nem vitásan megállapítható, hogy a felperes nem csak az alperesnek, hanem más, a perben tanúként meghallgatott személyeknek is nyújtott kölcsönt. Ez azonban önmagában nem teszi a perbeli szerződéseket jóerkölcsbe ütközővé, legfeljebb annak a lehetőségét veti fel, hogy a felperes - erre irányuló engedély nélkül - üzletszerűen foglalkozott pénzkölcsönök nyújtásával, amely tevékenysége a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 3. § (3) bekezdésének megsértését jelenti. Erre figyelemmel az ítéltábla vizsgálta, hogy a felek közötti kölcsönszerződések nem semmisek-e ez okból.

A Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Önmagában a más jogági (pénzügyi, közigazgatási jogi stb.) szabályokat sértő szerződés nem érvénytelen, ezek a jogszabályok ugyanis „más jogkövetkezményt” fűznek az ott szabályozott norma megsértése esetére. Azt, hogy az adott más jogági jogszabály megsértése a szerződés érvénytelenségét is okozza-e, minden egyes jogszabály egyedi értelmezése útján lehet csak megállapítani, és konkrétan kell vizsgálni, hogy a jogalkotó szándéka a szerződés ügyleti hatályának megszüntetésére is kiterjed-e. Általában a más jogágak kötelező jogi szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - vagyis a jogalkotó - az egyéb, más jogági szankciók mellett a szerződés érvényességét sem kívánja megengedni. Általában a más jogági normák, szabályok megsértése esetére a jogalkotó célja felismerhetően az, hogy az adott jogszabályban részletesen szabályozott jogkövetkezmények kerüljenek alkalmazásra, a szabály megszegésének következménye csak a külön törvényben nevesített szankció legyen. Az ilyen szabályozásból nem következik az ügylet polgári jogi érvénytelensége, a szerződés tehát nem semmis. A Hpt. fentebb hivatkozott rendelkezése nem rögzíti külön szankcióként az engedély hiányában kötött megállapodás semmisségét, így a peres felek között létrejött egyedi kölcsönszerződések az engedély hiánya miatt nem érvénytelenek, az engedély nem az ügyletkötéshez, hanem a felperes tevékenységének más jogági megítéléséhez - üzletszerű vagy sem - tartozik. A perbeli jogvita elbírálása szempontjából ugyancsak közömbös, hogy a felperes feljelentése alapján indult büntetőeljárás milyen eredménnyel zárul. Valamely magatartás büntetőjogi megítélése, a büntetőeljárásban hozott határozat a Pp. 4. §-ából következően csak abban az egy kérdésben köti a polgári perben eljáró bíróságot, hogy az elítélt elkövette-e a bűncselekményt, minden más kérdésben a polgári bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján maga állapíthatja meg, és a bűnösség kérdésétől függetlenül szabadon dönt arról is, hogy az ügylet polgári jogi szempontból érvényes, vagy sem. A más jogági normák megsértésével

Pf.II.20.486/2009/ 3. szám

összefüggésben kifejtettekből az is következik, hogy valamely bűncselekmény elkövetése miatti elítélés sem eredményezi szükségképpen a polgári jogi jogkövetkezmények szempontjából a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisséget. Ha a magatartás bűncselekmény törvényi tényállását ugyan megvalósítja, a polgári jog azonban ugyanazon magatartáshoz önállóan, más (saját) jogkövetkezményeket fűz, a polgári jogi következmények szempontjából a polgári jogi szabályok az irányadóak (Bíróági Döntések Tára 2006/1450. és 2007/1643. számú eseti döntések).

Mindezek alapján a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbös, hogy az alperes feljelentése alapján indult büntetőeljárás során a felperes büntetőjogi felelőssége megállapításra kerül-e vagy sem. Az alperesnek ebben a polgári eljárásban kellett bizonyítania azt, hogy az okiratokban foglaltaktól eltérően tartozása nem, vagy nem olyan összeg erejéig áll fenn, amely az elismervényekből megállapítható. A jelen perben rendelkezésre álló adatok ismeretében nem várható, hogy a büntetőeljárás eltérő tényállás megállapítását eredményezné. Minderre tekintettel nem indokolt a per tárgyalásának felfüggesztése a büntetőeljárás jogerős befejezéséig.

A jogvita érdemi elbírálását illetően az ítéletábla egyetért az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel. A felperes teljes bizonyító erejű magánokiratokkal igazolta a kölcsön összegét és a pénzösszegek átadását. Az elsőfokú eljárás során az alperes elismerte, hogy az átvételi elismervényeket aláírta, ezzel szemben őt terhelte annak bizonyítása (Pp. 164. § (1) bekezdés), hogy valótlan tartalmú nyilatkozatot tett. E kötelezettségének nem tudott eleget tenni, az elsőfokú eljárás során kizárólag a lánya vallomása támasztotta alá állításait, amely nyilatkozatot azonban a közeli hozzátartozói viszonyra tekintettel elfogulatlannak nem lehet tekinteni, így bizonyítékként nem értékelhető. Lényeges, hogy a szerződéseket összefüggésükben vizsgálva az alperes érvelésével szemben a felperes álláspontja tekinthető helytállónak. Az alperes állította, hogy az egyes elismervényeken feltüntetett összegek a törlesztéseit követően fennmaradó tartozásai voltak, a szerződések láncolata alapján azonban nem állapíthatóak meg olyan összefüggések, amiből a tartozás görgetésére lehetne következtetést levonni. Az egyes okiratokban szereplő összegek hol csökkenést, hol növekedést mutatnak, de semmiképpen nem támasztják alá azt az alperesi állítást, miszerint 10 évvel ezelőtt

tőketartozását kiegyenlítette, utána pedig a kamattartozását és annak módosulását rögzítették az elismervényeken. Megjegyzendő, hogy sem a tőke, sem a kamatok teljesítéséről okirat nem készült, az alperes teljesítéseit egyéb módon sem igazolta.

Kétségtelenül ésszerűtlennek és a kölcsönt folyósító fél érdekeivel ellentétesnek tűnik az a gyakorlat, hogy a tartozás visszafizetése hiányában a felperes mégis további kölcsönöket nyújtott az alperesnek, az a perben nem vitatott tény azonban, hogy a felperes és az alperes édesanyja jó ismerősi viszonyt ápoltak, elfogadhatóvá teszi a felperes e körben tett nyilatkozatát. Az sem volt vitás az elsőfokú eljárás során, hogy az alperes a kölcsön folyósításának időszakában építkezett, költségei fedezetéül pedig a felperes által átadott összegek szolgáltak. A felperes ezzel a körülménnyel maga is tisztában volt, a kölcsönt pedig éppen a jó kapcsolatra tekintettel biztosította, ami előadását életszerűvé teszi. Ugyancsak a felperes által állítottakat támasztja alá az a körülmény, hogy a kölcsönt nem ingyenesen, hanem ügyleti és késedelmi kamat kikötése mellett folyósította, azaz az általa a különböző időpontokban átadott valamennyi összeg után olyan mértékű „ellenértékre” tartott igényt, amely alkalmas volt a késedelmes teljesítésből eredő hátrányok kompenzálására.

Az alperes által sem vitatottan a szerződésben 15 %-os mértékű ügyleti, míg 30 %-os késedelmi kamat került meghatározásra, amelyek sem együttesen, sem külön-külön nem érik el azt a mértéket, ami alapján annak jóerkölsbe ütköző volta megállapítható lenne. Kétségtelen, hogy az összesen 45 %-os mértékű kamat magasabb, mint a pénzintézeti hitelnyújtásokhoz általában kapcsolódó kamatmérték illetve teljes hiteldíj mutató, de nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a szerződő felek a kölcsönszerződés feltételeit szabadon határozhatták meg. A pénzintézet az általa nyújtott hitel folyósítását biztosíték adásához köti, a perbeli jogügyletekhez azonban biztosíték nem kapcsolódott, ezért a felperes a kölcsönök nyújtásával nagyobb üzleti kockázatot vállalt, ami indokoltá tette a nagyobb mértékű kamat kikötését. A kölcsönszerződésben rögzített ügyleti kamat alatta marad a pénzintézeti kölcsönök esetén meghatározott ügyleti kamatnak, a késedelmi kamat pedig a már kifejtettek szerint nem tekinthető eltúlzott mértékűnek. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a bíróságnak a kamat mértéke megítélésénél figyelemmel kell lennie a tartozás összegére, a visszafizetésére vonatkozó kötelezettség beálltaig terjedő időtartamra, a tartozás keletkezésének okára, céljára, és mindazon körülményekre, amelyeknek a kikötött kamat mértéke tekintetében bármilyen érdemi jelentősége lehet. A már kifejtettek szerint a felperes által felvállalt gazdasági kockázat, a pénzintézetek által nyújtott kereskedelmi hitelek kamata és egyéb gazdasági tendenciák ugyancsak lényegesek a kamat mértékének minősítése kapcsán (Bírósági Döntések Tára 2007.1520. számú jogeset). A perbeli körülmények vizsgálata eredményeként az elsőfokú bíróság helyes álláspontot foglalt el a tekintetben, hogy a kölcsönszerződés uzsorás jellege, annak jóerkölsbe ütköző volta nem állapítható meg, ahogy a kamat mérséklésének jogszabályi feltételei sem állnak fenn (Ptk. 232. § (3) bekezdés).

Pf.II.20.486/2009/ 3. szám

A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak mindenben helyes indokaira tekintettel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes fellebbezési eljárási költségeinek viselésére a 32/2003. (VII.22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése szerint.

Az alperes az eljárás során teljes személyes költségmentességben részesült, ezért pervesztességére tekintettel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az állam viseli a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a szerint.

S z e g e d , 2009. november 25.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.	Zanócné dr.Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró